

tike savjesti postaju čini dopušteni odnosno nedopušteni. Tada ih takav smije kao dobre činiti, ili ih pak treba kao zle propustiti. Zato je od nedogledne važnosti za svakoga pojedinoga čovjeka da si odgoji savjest što bolje.

Dr Rössel razvija nauku o savjesti prema nauci sv. Ivana Krizostoma. Za dublje razumijevanje nauke sv. Ivana Krizostoma spominje u uvodu život i djela njegova, karakter sredine i vremena, u kojem je djelovao. Važan su gfaktor i izvori, iz kojih je crpao svoju nauku.

Moralisti razlikuju savjest u običnom značenju riječi — to je sineideza, i u širem značenju — sintereza. I sv. Ivan poznaje stvarnu razliku među njima, ali se za obje služi nazivom *συνείδησις*, S pitanjem je savjesti u uskoj vezi pitanje slobodne volje, a s pitanjem slobodne volje djelovanje milosti Božje. O svim je tim pitanjima govor u disertaciji. Ideal je odgoja savjesti: čista i mirna savjest.

U pitanju odgoja savjesti postoje dva smjera: intelektualistički i psihološki. Dok je srednji vijek više pažnje posvećivao ulogi uma, moderna škola naglašuje više važnost doživljaja i čuvstava. Zanimivo je, da se u nauci sv. Ivana nalazi mnogo elemenata, na kojima je izgrađena današnja psihološka škola. Već je sv. Ivanu dobro poznat neizravni odgoj savjesti, koji sastoji u odvrćanju od grijeha i u oduševljenju za kreposti. U bezbrojnim zgodama upozorenje na pogubne posljedice grijeha, ali u isto vrijeme i na značajne odlike kreposna života.

Posebni je dio u radnji posvećen izravnom odgoju savjesti. Naravno su sredstva: čitanje i produbljivanje Sv. Pisma, tišina i samoća, upoznavanje samoga sebe, problem trpljenja i žalosti, obitelj i utjecaj društvenih običaja. Nadnaravna su sredstva: molitva, ispitivanje savjesti, skrušenost i pokora, sv. Pričest i caritas Christi.

Najveći i najjači motiv, koji sv. Ivan pruža svojim slušačima, jest ljubav prema Isusu Kristu. Ona je trajan i stalan princip, koji će neprestano utjecati na savjest. Iz nje će savjest stalno crpsti rasvjetljenje za upoznavanje čudorednih principa i njihove primjene, ali također i snagu da živi po tim principima.

Radnja je dokazom marljivoga i solidnoga rada. Sigurno je, da je tema bila najzahvalnija samomu piscu, koji je kod obradbe proučio svu moralnu nauku sv. Ivana Krizostoma i time znatno proširio svoje teološko znanje, a bit će zahvalna i svakomu drugomu, tko god s pažnjom pročita ovu disertaciju.

Dr J. Penić

Dr. O. Ante Crnica: Kanonsko pravo Katoličke Crkve. Sv. 2. Osnovno i stvarno pravo. Ulomak 2. Redovničko i laičko pravo. Šibenik 1941. Tiskara »Kačić«. Knjiga 10. u izdanju Bogoslovne biblioteke, koju izdaje Franjev. visoka bogoslov. škola u Makarskoj. Str. XI — 305. Cijena Kn 75.—.

Nije davno izišao iz tiska prvi ulomak 2. sv. velikog djela o. Crnice: Kanonsko pravo Katoličke Crkve, koji radi o hierarhiji kat. Crkve, a već imamo i 2. ulomak, koji obrađuje redovničko i laičko pravo.

Nepotrebno je mnogo govoriti o ovom djelu. Ono ima sve odlike prijašnjih djela učenog pisca. Može se istaknuti, da je naročito dobro, da je ovaj ulomak izdan posebno, jer može lakše poslužiti svima, kojima

je potrebno poznavanje ovoga dijela prava katoličke Crkve, a nije im potreban prvi ulomak. Metoda je ista kao prije, sve je osvijetljeno povijesnim bilješkama i praktičnim primjerima. Literatura je obilna, kao i u drugim djelima o. Crnice. Tumačenja su jasna i svakome shvatljiva. Raznolikost tiska daje preglednost djelu te ga čini pristupačnim i onima koji nijesu naučeni čitati naučna djela. Sve navedene odlike čine, da se zbilja može reći, da je ovaj komentar odličan bez pretjerivanja.

Pisac nije propustio da posveti pažnju i Katoličkoj Akciji u ovom ulomku. Veoma je lijepo prikazan pojam, svrha i ustrojstvo njezino. Posebno je važno u ovome, što se je autor dosta opširno osvrnuo na Katoličku Akciju kod nas. U dodatku je kratko obrađeno redovničko pravo Istočne Crkve.

Ipak bi na koncu napomenuli jednu stvar, koja je autoru lako mogla izmaknuti:

Na str. 2. govoreći o pojmu redovničkog staleža i navadajući uvjete redovničkog života, pisac kaže za zavjet poslušnosti, čistoće i siromaštva: »To je treći i najvažniji uvjet redovničkog života, bez koga se redovnički život ne može ni zamisliti«. To je posve krivo. Redovnički život se može zamisliti bez zavjeta. Takav je u početku i bio. Bitno je obdržavanje savjeta (evanđeoskih), a ne zavjeta. To je dodano crkvenim zakonodavstvom kao bitno.

Na str. 151, red 10. stoji: »poglavnik«, a treba podložnik.

Djelo svima preporučamo.

Dr K. Karin

Uredio: Dr. Đuro Gračanin.

Vlasnik: Hrvatska Bogoslovska Akademija, Zagreb, Kaptol 29. — Odgovorni urednici: Dr. Đuro Gračanin, Zagreb, Podolje 17 i Dr. J. Oberški, Zagreb, Jandrićeva ul. 28. — Tisak Narodne tiskare; za tiskaru odgovara Rudolf Vedo, Zagreb, Kaptol 27.